

EUROOPA KOMISJON

Brüssel, 15.12.2011
SEK(2011) 1566 lõplik

KOMISJONI TALITUSTE TÖÖDOKUMENT

MÕJUHINNANGU KOKKUVÕTE

Lisatud dokumendile

**KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA
MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE**

Energia tegevuskava aastani 2050

{ KOM(2011) 885 lõplik }

{ SEK(2011) 1565 lõplik }

{ SEK(2011) 1569 lõplik }

1. PROBLEEMI MÄÄRATLEMINE

Meie rahva, tööstuse ja majanduse heaolu sõltub sellest, kas energia on ohutu, turvaline, säästev ja taskukohane. Energia on nüüdisaegses maailmas igapäevane vajadus ja Euroopas on see enamiku jaoks enesestmõistetav. Energiasüsteem koos selle korraldusega on välja arenenud sajandite, kui mitte aastatuhandete jooksul mitmesuguste kütuste ja jaotussüsteemide kasutamise teel. Meie praegune energiasüsteem ning energia tootmise, muundamise ja tarbimise viisid ei tundu tuleviku seisukohalt jätkusuutlikud suure kasvuhoonegaaside heite tõttu ning kõrge energia hinna ja liiga vähese investeerimisega seotud ohtude tõttu varustuskindluse ja konkurentsivõime jaoks.

Energiasüsteemide turvalisemaks ja säästvamaks muutmine võtab aastakümneid. Ei ole olemas imerohtu, millega seda muuta. Ei ole olemas energiaallikat, mida oleks külluslikult ning mille jätkusuutlikkuse, varustuskindluse ja konkurentsivõime (hinna) puhul ei esineks puudusi. Seepärast on selle küsimuse lahendamiseks vaja järeleandmisi ja turg üksinda ei pruugi praeguse regulatiivse keskkonna puhul tulemusi saavutada. Lähitulevikus on vaja suuri investeeringuid energia tootmisega seotud varade väljavahetamiseks, et tagada kodanikele sarnane mugavuse tase taskukohase hinnaga ning kindel ja konkurentsivõimeline energiavarustus ettevõtetele ning teha seda ka keskkonnasäästlikult.

Tuginemine pigem vähese CO₂-heitega kodumaistele (ehk siis ELis toodetud) või mitmekesisematele energiaallikatele, mida toodetakse ja tarbitakse tõhusalt, toob suurt kasu nii keskkonnale, konkurentsivõimele ja energia varustuskindlusele kui ka majanduskasvule, tööhõivele, regionaalarengule ja innovatsioonile. Millised on takistused? Mis põhjusel ei toimu üldse või toimub liiga aeglaselt üleminek vähese CO₂-heitega konkurentsivõimelisemale ja mitmekesisemaid energiaallikaid kasutavale energiasüsteemile?

Seda üleminekut takistab mitu tegurit.

1) Hinnad energiaturul ei peegelda täies ulatuses kõiki kulusid ühiskonnale, kui võtta arvesse saastet, kasvuhoonegaaside heidet, ressursside ammendumist, jäätmeid, maakasutust, õhukvaliteeti ja geopoliitilist sõltuvust.

2) Füüsilise süsteemi inertsus

Suur osa energiasüsteemi tehtavatest investeeringutest on seotud pikaajaliste varadega, mille tagajärjeks on sõltuvus teatavat liiki tehnikast ja mille tõttu süsteemi on võimalik muuta ainult järk-järgult.

3) Avalik arvamus ja kasutajate suhtumine

Avalik arvamus uute elektrijaamade ja taristu loomise kohta võib olla palju negatiivsem kui ekspertide hinnangud. Samuti võib kuluda palju aega ning vaja võib minna palju stiimuleid või reguleerimist, et veenda inimesi muutma seda, kuidas nad oma maju kütavad, millega sõidavad jne.

4) Ebakindlus tehnoloogia, nõudluse, hindade ja turu ülesehituse arengu suhtes

Energiasüsteemi iseloomustab selliste pikaajaliste püsikulude suur osakaal, mille tasuvusaeg on mitukümmend aastat. Ebakindlus võib suurendada olulisel määral investorite riski ja kulusid ning võtta tarbijatelt ja ettevõtjatelt soovi investeerida.

5) Mittetäiuslikud turud

Mõnes liikmesriigis on nõrk konkurents, kus turgusid juhivad ikka veel valitsevad ettevõtted. Teine tegur on turu lühinägelikkus ehk asjaolu, et turuosalised ei püüdle tingimata tegema pikaajalisi investeeringuid, vaid neid huvitab üldiselt kiire tulu. Energiatõhususega seotud

teenuste ja detsentraliseeritud taastuenergiaallikate arenevatel turgudel on vähe osalisi ning puudub ka toetav õigusraamistik.

2. SUBSIDIAARSUSE JA ELI LISANDVÄÄRTUSE ANALÜÜS

ELi pädevus energiavaldkonnas on sätestatud Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklis 194¹. ELi pädevus, mis on seotud võitlusega kliimamuutuste vastu, kaasa arvatud kasvuhoonegaaside heite vähendamisega energia- ja muudes sektorites, on sätestatud artiklites 191–193. Majanduslikust seisukohast on suurt osa energiasüsteemide arengust võimalik kõige paremini saavutada ELi tasandil, kasutades nii ELi kui ka liikmesriikide meetmeid ja austades samal ajal nende asjaomaseid pädevusi.

3. ELI ALGATUSE EESMÄRGID

Üldeesmärk on kujundada nägemus ja strateegia selle jaoks, kuidas on võimalik ELi energiasüsteemis 2050. aastaks CO₂-heidet vähendada, võttes samal ajal arvesse varustuskindluse ja konkurentsivõime eesmärke.

Selle üldeesmärgi saavutamiseks tehakse ettepanek järgmiste konkreetsete eesmärkide kohta:

i) tagada investoritele suurem kindlustunne võimalike tulevaste poliitikasuundade puhul ELi tasandil, näidates eri võimalusi 2050. aastaks CO₂-heidete vähendamiseks ning nende peamist majanduslikku, sotsiaalset ja keskkonnamõju;

ii) näidata poliitikaeesmärkide ja CO₂-heidete vähendamise eri saavutamiskiiside kompromisse ning tuvastada kõigi CO₂-heidete vähendamise saavutamiskiiside ühised elemendid;

iii) seada vahe-eesmärgid 2020. aasta järgseks perioodiks, et mobiliseerida sidusrühmi ja anda rohkem kindlust 2020. aasta järgseks perioodiks.

2050. aasta tegevuskava aluseks peaksid olema ELi energiapoliitika praegused eesmärgid: jätkusuutlikkus, varustuskindlus ja konkurentsivõime.

4. POLIITIKAVALIKUD

Käesolev mõjuhindang ei ole klassikaline mõjuhindang, milles on loetletud poliitikavalikud teatud konkreetsete eesmärkide saavutamiseks ning seejärel hinnatud nende mõju, et leida nende hulgast eelistatav. Selle asemel on mõju hindamisel uuritud lähemalt teatavaid tulevase arengusuundi, et saada kindlamat teavet selle kohta, kuidas oleks võimalik saavutada energiasüsteemis energeetika CO₂-heidete 85 % vähendamine võrreldes 1990. aasta tasemega (vastab kasvuhoonegaaside heite 80 % vähendamisele 2050. aastaks) ning parandada varustuskindlust ja konkurentsivõimet ilma ühte konkreetset arengusuunda valimata.

Energiasüsteemi CO₂-heidete vähendamise analüüsimiseks on võimalik esitada mitu kasulikku stsenaariumi. Stsenaariumide ülesehituse teemat arutati põhjalikult eri sidusrühmadega. Sidusrühmad ja Euroopa Komisjon tuvastasid neli peamist CO₂-heidete vähendamise võimalust energiasüsteemi jaoks: energiatõhusus, mis mõjutab peamiselt nõudlust, ja

---

¹ Artikkel 194

1. Siseturu rajamise ja toimimise raames ning pidades silmas vajadust säilitada ja parandada keskkonda, on liidu energiapoliitikal liikmesriikide vahelise solidaarsuse vaimus järgmised eesmärgid:

- a) tagada energiaturu toimimine;
- b) tagada energiaga varustamise kindlus liidus;
- c) edendada energia tõhusat kasutamist ja säästmist ning uute ja taastuenergiaallikate väljaarendamist;
- d) edendada energiavõrkude sidumist.

taastuenergiaallikaid, tuumaenergia ning CO₂ kogumine ja säilitamine, mis mõjutavad peamiselt pakkumist (vähendavad varustamise CO₂-mahukust). Esitatud poliitikavalikutes (stsenaariumides) uuritakse lähemalt viit kombinatsiooni nimetatud neljast CO₂-heite vähendamise võimalusest. CO₂-heite vähendamise võimalusi ei uurita kunagi eraldi, kuna eri tegurite vastastikune mõju esineb kindlasti igas stsenaariumis, milles hinnatakse energiasüsteemi tervikuna. Kõikides CO₂-heite vähendamise stsenaariumides on saavutatud energeetikaga seotud CO₂-heite 85 % vähendamine 2050. aastaks ja hinnatud hoolikalt seda, kas poliitikavalik parandab ka varustuskindlust ja energiasektori konkurentsivõimet ning muudab energiat taskukohasemaks.

	Poliitikavalikud
1	Lisameetmeid ei võeta (tavaline võrdlusstsenaarium ²)
1 bis	Praeguste poliitikaalgatuste stsenaarium (ajakohastatud võrdlusstsenaarium)
2	Kõrge energiatõhususega stsenaarium
3	Energiavarustuse tehnoloogia mitmekesistamise ³ stsenaarium
4	Taastuenergiaallikate suure osakaaluga stsenaarium
5	Hilinenud CO ₂ kogumise ja säilitamisega stsenaarium
6	Tuumaenergia väikse osakaaluga stsenaarium

5. MÕJU HINDAMINE JA VALIKUTE VÕRDLUS

Keskkonnamõju

Keskkonnamõju poolest väheneb kõikide poliitikavalikute puhul energia tarbimine olulisel määral, kõige rohkem väheneb tarbimine kõrge energiatõhususega stsenaariumis. Samuti erineb energiaallikate kogumi koostis CO₂-heite vähendamise süsteemis olulisel määral taastuenergiaallikate osakaalu tugeva kasvu korral kõikides stsenaariumides. Tuumaenergia areng sõltub poliitilistest eeldustest ning selle osakaal jääb primaarenergia kogutarbimises vahemikku 2–18 %. Gaasi osakaal on kõige suurem tuumaenergia väikse osakaaluga stsenaariumis koos CO₂ kogumise ja säilitamise olulise kasutuselevõtuga. Nafta ja tahkete kütuste osakaal langeb. Elektri osakaal lõplikus energiatarbimises muutub praeguse tasemega võrreldes kaks korda suuremaks ja elektrist saab lõpliku energiatarbimise seisukohalt kõige olulisem energiaallikas. Kõikides CO₂-heite vähendamise stsenaariumides saavutatakse 80 % kasvuhoonegaaside heite vähendamine ja 85 % energiast tuleneva CO₂-heite vähendamine 2050. aastaks 1990. aastaga võrreldes ning sarnased kumulatiivsed heite vähendamise tasemed prognoosi perioodil. 2030. aastal on energiast tulenev heide 38–41 % madalam ja kasvuhoonegaaside heite vähendamine kokku on 40–41 % madalam.

Majanduslik mõju

Mitmesugused CO₂ ja energiapoliitika mõju SKP-le hindavad analüüsid viitavad sellele, et mõju on suhteliselt piiratud. Olenevalt CO₂-heite vähendamise stsenaariumist ei ole võrdlusstsenaariumiga ja praeguste poliitiliste algatuste stsenaariumiga võrreldes keskmisi iga-aastasi täiendavaid energiasüsteemiga seotud kulusid, mis on seotud selle suure CO₂-heite vähendamise eesmärgi saavutamise üleilmsete pingutuste raames, või on need kulud siis väga väikesed. Elektri hinna puhul näitavad mõned poliitikavalikud võrdlusstsenaariumiga ja praeguste poliitiliste algatuste stsenaariumiga võrreldes väikest elektri hinna langust (kõrge energiatõhususega stsenaarium ja energiavarustuse tehnoloogia mitmekesistamise

² Kasutatakse ka vähese CO₂-heitega majandusele 2050. aastaks üleminekut käsitlevas tegevuskavas ja transpordi valges raamatus.

³ 3. stsenaariumis reprodutseeritakse töhuga ja laialt tunnustatud tehnoloogia stsenaarium, mida kasutati ka vähese CO₂-heitega majandusele 2050. aastaks üleminekut käsitlevas tegevuskavas ja transpordi valges raamatus lähtuvalt stsenaariumist 1 bis.

stsenaarium), mõned muud stsenaariumid (taastuenergiaallikate suure osakaaluga stsenaarium ja vähesemal määral ka tuumaenergia väikese osakaaluga stsenaarium) näitavad aga elektri hinna tõusu. CO₂ hind heitkogustega kauplemise süsteemis on veidi kõrgem kui võrdlusstsenaariumis ja praeguste poliitikaalgatuste stsenaariumis, kuid kütuse hind on madalam. Kõikide poliitikavalikute puhul on vaja järjest keerulisemaid energiataristuid (elektriliinid, arukad võrgud ja salvestamine), kõige suuremad nõuded on selles osas taastuenergiaallikate suure osakaaluga stsenaariumis.

Sotsiaalne mõju

CO₂-heite vähendamise tegevuskavade sotsiaalne mõõde on väga oluline, sest vähese CO₂-heitega majandusele üleminek nõuab põhjalikke muutusi mitmes sektoris, mis avaldab mõju ettevõtetele, töötajatele ja töötingimustele. Juba varajases etapis on vaja pöörata tähelepanu haridusele ja koolitamisele, et vältida töötust ühtedes sektorites ja tööjõu puudust teistes.

Nagu paljud uuringud näitavad, ei ole CO₂-heite vähendamisega seotud poliitikavalikute mõju tööhõivele 2020. aastaks eriti suur, kuid investeeringud uude tehnoloogiasse võivad suurendada nõudlust kõrgema kvalifikatsiooniga töökohtade järele. Energia varustuskindlus, mida mõõdetakse sõltuvusena impordist, paraneb 2050. aastaks kõikide poliitikavalikute puhul, kõige suurem paranemine toimub taastuenergiaallikate suure osakaaluga stsenaariumis. Pidades silmas energiakulude taskukohasust majapidamistele, näitavad kõik valikud olulisel määral säästmist kütuse arvelt, kuid ka suuremaid kapitali- ja energiatõhususse investeerimise kulusid. Majapidamiste energiaga seotud kulud on kõikide poliitikavalikute puhul suuremad, kõige rohkem kasvasid kulud nende valikute puhul, milles võeti olulisel määral energiatõhususe suurenemisega seotud poliitikameetmeid ja kus võeti rohkem kasutusele taastuenergiaallikaid.

Võrreldi valikute tulemuslikkust, tõhusust ja sidusust.

Tulemuslikkuse jaoks võeti aluseks kolm energiapoliitika eesmärki: jätkusuutlikkus, varustuskindlus ja konkurentsivõime. Kõik poliitikavalikud koostati nii, et nende puhul saavutatakse 2050. aastaks 85 % energiast tuleneva CO₂-heite vähenemine, mistõttu on kõik valikud tõhusad. Tuleb märkida, et mõned valikud sõltuvad olulisel määral uute ning end kaubanduslikult veel mitte tõestanud tehnoloogia edukusest. Varustuskindluse seisukohalt vähendavad kõik poliitikavalikud impordist sõltuvust. Rohkem elektrit tarbivas maailmas võib aga olla võrgu stabiilsus palju suurem mure. Konkurentsi seisukohalt näitavad mõned poliitikavalikud väikest elektri hinna langust võrreldes võrdlusstsenaariumi ja praeguste poliitiliste algatuste stsenaariumiga, mõned näitavad aga elektri hinna tõusu. Hind heitkogustega kauplemise süsteemis on oluliselt kõrgem kui võrdlusstsenaariumis ja praeguste poliitiliste algatuste stsenaariumis, kuid kütuse hind on madalam. Mudel motiveerib piisavaid investeeringuid, mille stiimul on konkreetset poliitikameetmeid või CO₂ hind ning investeerimisotsuste aluseks on võetud täiusliku ettenägelikkuse eeldus.

Tõhususe seisukohalt näitab analüüs, et energiasüsteemi CO₂-heite vähendamise kulud on kõikides stsenaariumides sarnased ja et suurem osa CO₂-heite vähendamise stsenaariumidest isegi näitab kulude säästmist võrreldes võrdlusstsenaariumiga. Kõige väiksemate kuludega stsenaariumid on hilinend CO₂ kogumise ja säilitamisega stsenaarium ning energiavarustuse tehnoloogia mitmekesistamise stsenaarium tuumaenergia kasutuselevõtu suure osakaaluga.

Kõik poliitika stsenaariumid on sidusad muude ELi pikaajaliste eesmärkidega (kliima, transport jne). Poliitikavalikute seas ei ole selget võitjat, mille tulemused oleksid parimad kõikide kriteeriumide järgi ja arvestada tuleb mitme kompromissiga.

6. JÄRELDUSED

Praeguste suundumuste prognoosid näitavad ainult poolt vajalikust kasvuhoonegaaside vähendamisest, suuremat impordist sõltuvust, eelkõige gaasi puhul, ning elektri hinna ja energiakulude tõusu. Mudelipõhine analüüs näitas, et energiasektori CO₂-heite vähendamine on teostatav, et selle võib saavutada, kui kasutada energiatõhususe, taastuvenergia, tuumaenergia ning CO₂ kogumise ja säilitamise eri kombinatsioone ning et kulud on talutavad.

Stsenaariumide analüüsi ühised elemendid

- On vaja integreeritud lähenemisviisi.
- Elektri osakaal CO₂-heite vähendamise stsenaariumides on väga suur ja tõuseb 2050. aastaks 36–39 %ni.
- Kõikides CO₂-heite vähendamise stsenaariumides paraneb oluliselt energiatõhusus.
- Taastuvenergia osakaal tõuseb oluliselt kõikides stsenaariumides, saavutades 2050. aastaks vähemalt 55 % kogu lõplikust energiatarbimisest.
- Taastuvenergia kasutuse suurenemine ja energiatõhususe täiendamine nõuavad nüüdisaegset, usaldusväärset ja arukat taristut, kaasa arvatud elektrienergia salvestamise võimalusi.
- Tuumaenergia mängib CO₂-heite vähendamisel olulist osa ning kõige suurem tuumaenergia kasutuselevõtt on hilineanud CO₂ kogumise ja säilitamisega stsenaariumis.
- CO₂ kogumine ja säilitamine aitab enamikus stsenaariumides oluliselt kaasa CO₂-heite vähendamisele, selle kõige suurem kasutuselevõtt on tuumaenergia kasutuse piirangute korral.
- Kõik stsenaariumid näitavad üleminekut suurtelt kütuse-/tegevuskuludelt suurtele kapitalikuludele.
- Olulised muudatused perioodil enne 2030. aastat on ülitähtsad kulutõhusa pikaajalise ülemineku jaoks vähendatud CO₂-heitega maailma, majanduslikud kulud on jõukohased, kui tegevusega varajases alustada, et energiasüsteemi ümberkujundamine toimuks paralleelselt investeerimistsükklitega.
- Sellise kaugeleulatuva CO₂-heite vähendamise kulud on kõikides stsenaariumides väikesed, kui arvestada väiksemate kütuse hankimise kuludega, ning kulude säästmist näitavad peamiselt stsenaariumid, mis tuginevad kõigile neljale peamisele CO₂-heite vähendamise valikule.
- Kulud jaotuvad sektorite vahel ebavõrdselt, majapidamiste jaoks suurenevad kulud kõige rohkem otseselt seadmete, sõidukite ja isolatsiooni energiatõhususe suurendamisele tehtavate kulutuste tõttu.
- Nafta, gaasi ja söe impordiga seotud ELi-välised energiakulud on CO₂-heite vähendamise korral oluliselt väiksemad imporditavate koguste ja impordihinna vähenemise tõttu.

Nii stsenaariumide analüüsi kui ka mudelite jaoks vajalike idealiseeritud turu- ja tehnoloogiliste tingimuste ja palju komplekssemas reaalses maailmas olevate tingimuste võrdluse alusel on võimalik teha mõned poliitika seisukohalt olulised järeldused.

Järeldused tulevase poliitikakujundamise kohta

- Edukas CO₂-heite vähendamine ja samal ajal ELi konkurentsivõime säilitamine on võimalik. Ülemaailmsete kliimameetmete puudumise korral võiks CO₂-heite

ülekanndumine olla probleem ja oleks vaja vastavaid vahendeid energiamahukate tööstusharude konkurentsivõime säilitamiseks.

- Prognoositavus ning poliitilise ja õigusliku raamistiku stabiilsus loovad vähese CO₂-heite valdkonna investeeringute jaoks soosiva keskkonna. Raamistik 2020. aastani on suurel määral olemas ja nüüd tuleks alustada arutelusid, mis käsitlevad poliitikameetmeid perioodiks 2020–2030. Eesmärgid ja vahe-eesmärgid aitavad vältida kulude luhtaminekut. Ebakindlus võib tekitada mitteoptimaalse olukorra, kus viiakse ellu ainult väikeste esialgsete kapitalikuludega investeeringuid.
- Siseturu toimimine on vajalik, et stimuleerida investeerimist seal, kus see on kõige kulutõhusam.
- Energiatõhusus kipub modelleeritud maailmas andma paremaid tulemusi kui reaalses maailmas. Energiatõhususe täiustamist takistavad tihti vastuolulised stiimulid, mõne kliendirühma rahalised probleemid, mittetäiuslikud teadmised ja puuduv ettenägelikkus, mis tekitab sõltuvuse teatavat liiki aegunud tehnikast jne. Seepärast on kindlasti vaja suunatud tugipoliitikaid, näiteks energiatõhusamate tarbijavalikute toetamiseks.
- Teadus- ja arendustegevus ning näidisprojektid vajavad tugevat toetust, et vähese CO₂-heitega tehnoloogia hinda vähendada.
- Piisavat tähelepanu tuleb pöörata avalikkuse heakskiidu suurendamisele vähese CO₂-heitega tehnoloogiale ja taristule ning tarbijate valmisoleku suurendamisele eeldatavate muudatustega leppimiseks ja kõrgemate kulude kandmiseks.
- Võimalik, et protsessi algstaadiumis on vaja kaaluda sotsiaalpoliitiliste kõrvalmeetmete võtmist, arvestades, et majapidamised peavad kandma suure osa kuludest. Kuigi need kulud on keskmise majapidamise jaoks taskukohased, võivad ebasoodsas olukorras tarbijad vajada konkreetset toetust suuremate kuludega toimetulemiseks.
- Paindlikkus. Tulevik ei ole kindel ja mitte keegi ei oska seda ennustada. Seepärast on paindlikkuse säilitamine oluline kulutõhusa lähenemisviisi jaoks, kuid teatavad otsused on vaja teha juba praegusel etapil, et alata protsess, mis vajab innovatsiooni ja investeeringuid, mille tegemiseks investorid vajavad arvestatavat kindluse taset poliitikameetmetega ja õigusaktidega seotud vähendatud riski kujul.
- Välismõõdet, eeskätt suhteid energiatarbijatega, on vaja käsitleda ennetavalt ja juba varajasel etapil, kui võtta arvesse üleilmsel tasemel CO₂-heite vähendamise mõju fossiilkütuste eksporditulule ning vajalikke investeeringuid tootmise ja energiatranspordi valdkonnas CO₂-heite vähendamise üleminekuetapil.

7. JÄRELEVALVE JA HINDAMINE

Käesolev tegevuskava ei ole ühekordselt kasutatav kava ja seda ajakohastatakse korrapäraselt, võttes arvesse uusimaid arengusuundi. Lisaks jälgib komisjon pidevalt teatavaid põhinäitajaid, mis on juba nüüd saadaval ja mida praegu kasutatakse.